

Stuurgroep Kwaliteitskader Jeugd

Utrecht

De heer M. van Rijn en de heer F. Teeven

1 december 2014

kenmerk

GV292/advies staatssecretaris_def

Geachte heren Van Rijn en Teeven,

Eind februari jl. heeft u de Stuurgroep Kwaliteitskader Jeugd uitgenodigd om gezamenlijk met alle partijen in het brede jeugddomein het kwaliteitskader jeugd te ontwikkelen. De Stuurgroep heeft deze opdracht geaccepteerd en is begin maart jl. van start gegaan. Met gepaste trots bieden wij u nu de rapportage *Kwaliteitskader Jeugd; Toepassen van de norm van de verantwoorde werktoedeling in de praktijk* aan.

Opdracht

De opdracht voor de afgelopen periode luidde: *Ontwikkel het kwaliteitskader Jeugd dat minimaal de operationalisering van de norm van de verantwoorde werktoedeling bevat. Deze norm wordt opgenomen in de AMvB onder de Jeugdwet. Uiterlijk 1 januari 2015 moet er een helder en eenduidig kader liggen voor toepassing van de norm van verantwoorde werktoedeling, dat voor aanbieders en gemeenten kan dienen als leidraad en dat toekomstig toezicht in staat stelt om – mede gebaseerd hierop – te toetsen.*

Aanpak

De afgelopen maanden is door een brede vertegenwoordiging van brancheorganisaties, beroepsverenigingen, cliëntenvertegenwoordigers en vertegenwoordigers van gemeenten intensief en met enthousiasme gewerkt aan het realiseren van dit Kwaliteitskader. De partijen zijn er in geslaagd om de toepassing van de norm in de praktijk gezamenlijk uit te werken. Dat hebben zij gedaan in de wetenschap dat een Kwaliteitskader Jeugd noodzakelijk was en binnen korte tijd tot stand moest worden gebracht, zonder daarbij de praktische werkbaarheid uit het oog te verliezen.

Het Kwaliteitskader Jeugd maakt duidelijk in welke omstandigheden, situaties en bij welke verantwoordelijkheden, handelingen en taken het noodzakelijk is om een geregistreeerde vakbekwame professional in te zetten en wanneer het mogelijk is om een niet-geregistreeerde vakbekwame professional in te zetten. Aanbieders van jeugdhulp en gemeenten (in de hoedanigheid als werkgever en inkoper), kunnen verwijzen naar het Kwaliteitskader Jeugd, indien zij er voor kiezen om een niet-geregistreeerde vakbekwame professional in te zetten. Hierdoor hoeven zij niet bij elke afzonderlijke casus waarin de *tenzij-regeling* wordt toegepast, bewijslast te genereren en te expliceren, maar is verwijzing naar het Kwaliteitskader voldoende.

Betekenis van het Kwaliteitskader Jeugd

De veldpartijen hebben gezamenlijk dit Kwaliteitskader opgesteld, zodat het een handvat is om de norm van de verantwoorde werktoedeling in de praktijk toe te passen. Het veld heeft daarmee eigen *veldnormen* geformuleerd. Een veldnorm is een krachtig instrument dat richting en koers geeft aan de uitvoering. Het veld is zelf verantwoordelijk voor het op orde brengen en houden van professionalisering en verantwoorde hulp. Doordat alle partijen zijn betrokken, en zich committeren aan de veldnormen, is er een gezamenlijk wenselijke

werkwijze ontstaan die zowel wat betreft de inhoud als wat betreft de organisatie van het proces een duidelijke richting geeft aan het handelen. Het Kwaliteitskader kan daarmee gezien worden als een vorm van *zelfregulering* van het brede jeugddomein: veldpartijen zijn deze veldnormen overeen gekomen, waarmee zij zichzelf en elkaar de maat nemen.

De sleutel in de uitwerking van de norm zijn cliënt gerelateerde indicatoren (omstandigheden, situaties, mate van complexiteit) en professional gerelateerde indicatoren (handelingen, verantwoordelijkheden). Deze indicatoren bepalen in combinatie of de inzet van een geregistreerde professional noodzakelijk is of dat het mogelijk is om een niet-geregistreerde professional in te zetten.

Status van het document

Het Kwaliteitskader is ontwikkeld in de wetenschap dat het veld de komende jaren volop in ontwikkeling zal zijn. De transformatie krijgt de komende jaren vorm en inhoud. Daarmee is de leidraad een groeidocument. In de loop van 2015 zullen veldpartijen en de inspectie de toepassing van de norm van de verantwoorde werktoedeling monitoren, zodat aanpassing en aanscherping van het kwaliteitskader kan plaatsvinden als dit nodig is. Dit proces zal de komende jaren worden doorgezet.

Registratie op termijn

In de Jeugdwet is opgenomen dat organisaties in het jeugddomein het werk binnen hun organisatie moeten toedelen aan een geregistreerde professional, *tenzij* zij aannemelijk kunnen maken dat werktoedeling aan anderen niet leidt tot kwaliteitsverlies dan wel het juist noodzakelijk is aan anderen dan de geregistreerde professional dat werk toe te delen. In de beeldvorming bij gemeenten kan het beeld ontstaan dat er op dit moment nog geen verantwoorde hulp wordt geboden wanneer een werkgever een professional inzet die nu (nog) niet geregistreerd is. Dit is niet het geval: ook (nog) niet geregistreerde professionals moeten voldoen aan vakbekwaamheidseisen en kunnen in de overgangperiode op dezelfde wijze worden ingezet als geregistreerde professionals. In de transitiefase waarin zowel werkgevers als gemeenten zich nu bevinden, kan deze situatie tot onzekerheid leiden. Dit heeft bij de brancheorganisaties MOgroep, VGN, GGZ Nederland en ActiZ geleid tot het voornemen om alle professionals werkzaam op een HBO, HBO+, WO en WO+ functie werkzaam in de jeugdhulp, te registreren. Samen met de beroepsverenigingen en de andere brancheorganisaties (waaronder Jeugdzorg Nederland) wordt gestart met het formuleren van basiseisen voor elke professional die zich wil registreren in het Kwaliteitsregister Jeugd.

Uitkomsten consultatieperiode: JA, MITS

Het brede veld is geconsulteerd over het Kwaliteitskader Jeugd. Uit deze consultatieronde is gebleken dat alle partijen instemmen met het Kwaliteitskader. Daarbij is wel een aantal randvoorwaarden (*mitsen*) vermeld. Deze randvoorwaarden zijn waar mogelijk al verwerkt in het Kwaliteitskader en worden verder geborgd de doorontwikkeling van het Kwaliteitskader in 2015 en verder.

Echter er zijn twee randvoorwaarden die niet geborgd kunnen worden door de Stuurgroep. Dat zijn (a) de financiële middelen passend bij het plan van aanpak voor het vervolg en (b) de communicatie over de status van de *nog te registreren professional*. De communicatie wordt in gezamenlijkheid tussen VWS en de Stuurgroep opgepakt. Bijgevoegd vindt u een communicatiebericht dat tegelijkertijd met het Kwaliteitskader verspreid wordt. De financiële middelen ter ondersteuning van het plan van aanpak zijn door u toegezegd in de Tweede Kamer tijdens de begrotingsbehandeling van het ministerie van VWS. Echter er is

nog onduidelijkheid over de hoogte van de financiële bijdrage. Zonder een expliciete toezegging van de omvang van de ondersteuningsmiddelen gaan de betrokken partijen niet aan de slag met het vervolg plan van aanpak.

Overgangperiode

In de Jeugdwet staat een overgangsfase vermeld van 1 jaar. Gedurende het eerste jaar blijft het voor jeugdhulpaanbieders en gecertificeerde instellingen mogelijk werkzaamheden toe te delen aan niet-geregistreerde professionals. De partijen hebben – in afstemming met de wetgever – een aantal overgangperiodes hieraan toegevoegd, om de eis van registratie voor professionals op een HBO-functie of hoger ook uitvoerbaar te maken:

- *Fase 1 (t+1) (t=2015) Vooraanmelding* voor alle professionals die nu werkzaam zijn op een HBO-functie of hoger in de jeugdhulp en zich nog niet kunnen registreren in het Kwaliteitsregister Jeugd. (1 jaar)
- *Fase 2 (t+3) Inrichting registratie-eisen* (o.a. beroepsprofiel, beroepseisen, beroepscode) voor alle professionals op een HBO-functie of hoger (in de toekomst) werkzaam in het jeugddomein (3 jaar)
- *Fase 3 (t+5) Voldoen aan de registratie-eisen* als professional. (5 jaar)

Deze overgangstermijnen zijn weliswaar niet wettelijk vastgelegd, maar vormen (net als het kwaliteitskader zelf) veldnormen waaraan de partijen zich houden en waarop zij aangesproken kunnen worden. Door deze brief aan u te richten en de verzending van de rapportage aan de Tweede Kamer committeren alle partijen zich aan de afspraken in de rapportage.

Plan van aanpak vervolg

De afgelopen periode lag de focus op de uitwerking van de norm in de praktijk. Echter, professionalisering en kwaliteitsbevordering van beroepsbeoefenaren is veel meer dan alleen registratie. Het treft de essentie van de stelselwijziging waarin veel en andere verwachtingen bij de professional worden belegd. In het vervolg wordt daarom de nadruk gelegd op:

- (1) het gezamenlijk ontwikkelen van *een werkagenda professionalisering*, waarin een brede werkagenda wordt uitgewerkt om kwaliteitsbevordering en verdere professionalisering in het brede veld te (blijven) stimuleren.
- (2) *Monitoring en herijking*. Hierin worden de randvoorwaarden uit de consultatieronde geborgd.
- (3) *Registratie*. Alle professionals werkzaam op een HBO-functie of hoger werkzaam in de jeugdhulp worden geregistreerde professionals. Daarvoor wordt gezamenlijk een proces van onder meer vooraanmelding, technische borging, doorontwikkeling en inrichten van registratie doorlopen.

De uitwerking van het plan van aanpak heeft een looptijd tot minimaal 2019. In de bijlage vindt u een synopsis van het plan van aanpak voor het vervolg. Het definitieve plan wordt aan u gepresenteerd op het moment dat de financiële middelen zijn toegekend.

Tot slot

De afgelopen maanden hebben de betrokken partijen onder zeer hoge tijdsdruk een intensieve, kwalitatieve en efficiënte samenwerking op gang gebracht. De sfeer is prettig en het commitment hoog. De veldpartijen willen gezamenlijk door en nemen hierin ook het voortouw en de verantwoordelijkheid door een gezamenlijk plan van aanpak te schrijven.

De betrokken partijen tonen lef en moed door op veel terreinen – waar ze dat voorheen niet gewend waren – samen te werken. Daarnaast zijn vele partijen over hun eigen terughoudendheid heengestapt en worden nu de eerste stappen gezet naar registratie van professionals werkzaam op een HBO-functie of hoger, in de jeugdhulp. Dat is een grote winst op vorig jaar en een verdienste van alle afzonderlijke partners die deelnemen. Het enige waar deze partijen om vragen is expliciete steun van de Ministeries van VWS en VenJ voor het voorstel van het plan van aanpak, de overgangperiode en een substantiële financiële bijdrage (de raming voor 2015 bedraagt €2,5 mln).

Indien u deze uitdrukkelijke steun concretiseert (in expliciete financiële middelen) en benadrukt bij verzending van de onderhavige stukken naar de Kamer, zullen de betrokken partijen met net zoveel enthousiasme als bij het opstellen van het Kwaliteitskader, aan de slag gaan met het vervolg. Mocht dat niet het geval zijn, dan vinden er vooralsnog geen vervolgstappen plaats.

We hopen dat u deze rapportage met net zoveel enthousiasme en gedrevenheid leest en omarmd, als de partijen bij het opstellen hebben ervaren.

Namens de Stuurgroep Kwaliteitskader Jeugd,
Met vriendelijke groet,

Marco Florijn
(voorzitter Stuurgroep Kwaliteitskader Jeugd)

Aly van Beek
Marthijn Laterveer
José Manshanden
Jan Menting
Els Rienstra
Lies Schilder
Hans Schirmbeck

Synopsis Plan van aanpak Professionalisering 2015-2019

Het afgelopen jaar heeft een groot aantal veldpartijen (brancheorganisaties, beroepsverenigingen, cliëntvertegenwoordigers en gemeentevertegenwoordigers) samengewerkt aan de totstandkoming van het Kwaliteitskader. Dit is een belangrijk fundament voor verdere professionalisering en kwaliteitsverbetering in het jeugddomein. Het streven is het Kwaliteitskader in 2015 in te voeren. Daarna willen alle betrokken partijen gezamenlijk verder werken aan (brede) kwaliteitsverbetering en professionalisering in het jeugddomein, want de beoogde transitie en transformatie vragen om méér dan alleen de operationalisering van de norm van verantwoorde werktoedeling.

Bij de start van de opdracht om het Kwaliteitskader te formuleren, hebben de betrokken partijen reeds aangegeven dat deze opgave in een breder perspectief moet worden gezien. In 2015 wordt door de betrokken partijen gezamenlijk gewerkt aan een aantal vervolgoopdrachten.

a) Werkagenda professionalisering: kwaliteit is meer dan registratie

Ontwikkelen en uitwerken van een bredere blik op kwaliteit. Dat betekent onder meer doorontwikkelen van de gemeenschappelijke basis en gezamenlijk invulling geven aan de bevordering van kwaliteit van de professional en beroepsontwikkeling. Dat betekent niet verbreding in registratie of de norm van de verantwoorde werktoedeling, maar wél het leggen van een relatie van de gemeenschappelijke basis met het brede sociale domein en de herziening langdurige zorg.

Samen met de betrokken partijen wordt een brede werkagenda *Professionalisering* opgesteld waarin de verschillende elementen van kwaliteit die gerelateerd zijn aan de professional en professionalisering een plek krijgen. De betrokken actoren (inclusief het initieel onderwijs) hebben elk een eigen en gezamenlijke verantwoordelijkheid in de doorontwikkeling van kwaliteit van de professional. De samenwerkende partijen willen zich in het kader van deze kwaliteitsbevordering richten op de kwaliteit van de beroepsbeoefenaar middels een aantal *gezamenlijke* acties rond professionalisering. Daarnaast worden de acties die de actoren nu al ondernemen met elkaar in verband gebracht. Kortom het gaat over *verzamelen, verbinden en verrijken* zodat er samen gewerkt wordt aan een gedragen kwaliteitsagenda voor 2015 en verder. Primair gaat het over de samenhang en verbinding brengen in de activiteiten die nu al door verschillende partijen in het veld worden opgepakt. Uitgangspunt is dat steeds een relatie wordt gelegd met de andere dimensies van kwaliteit. Dat betekent een intensief traject in 2015 waarbij enerzijds de nadruk ligt op uitwerken en implementeren en anderzijds op ontwikkelen, innoveren en transformeren.

b) Herijking

Het jaar 2015 is een jaar van transitie en transformatie. Cliënten, professionals, aanbieders en gemeenten zullen in hun nieuwe rol en verantwoordelijkheid groeien. In deze dynamische context wordt het Kwaliteitskader ingevoerd. Cliëntvertegenwoordigers, brancheorganisaties, beroepsverenigingen en vertegenwoordigers van gemeenten hebben aangegeven dat het noodzakelijk is om ontvankelijk te blijven voor ontwikkelingen die het komende jaar (en de jaren daarna!) plaatsvinden. Het ontwikkelde fundament wordt daarom

de komende jaren (te beginnen in de tweede helft van 2015) *gezamenlijk* gemonitord en geëvalueerd en zo nodig aangescherpt of verduidelijkt, zodanig dat per 1 januari 2016 een herijkte versie kan worden ingevoerd. Deze monitoring en evaluatie wordt door de betrokken partijen vormgegeven.

De veldpartijen hebben aangegeven dat zij een proces willen ontwikkelen van gezamenlijk leren en evalueren. Dat betekent dat de monitoring en evaluatie niet stopt na 2015, maar ook in 2016 en verder doorgezet wordt. Het streven is om een lerende sector te bevorderen waarbij gezamenlijk - door de veldpartijen - beoordeeld wordt hoe de kwaliteit van de beroepsbeoefenaar zich ontwikkelt en wat er nodig is om ontvankelijk te zijn voor de veranderingen in de omgeving.

c) Registratie

Het operationaliseren van de norm van de verantwoorde werktoedeling geeft jeugdhulpaanbieders en gemeenten handvatten om te voldoen aan de eisen die de Jeugdwet stelt en geeft houvast voor situaties waarin de inzet van een niet-geregistreerde vakbekwame professional nuttig dan wel noodzakelijk is. Wel blijft het uitgangspunt van de norm geregistreerde professionals, die voldoen aan vakbekwaamheidseisen. Op dit moment kunnen uitsluitend jeugdzorgwerkers en gedragswetenschappers zich registreren in het Kwaliteitsregister Jeugd. Dat geldt voor ook voor de gedragswetenschappers werkzaam met jeugdigen in de VG- en GGZ-sector.

Daarnaast zijn geregistreerden die nu reeds in het BIG-register (artikel 3) geregistreerde professionals (te weten: artsen, verpleegkundigen, gezondheidszorgpsychologen of psychotherapeuten). Alle andere professionals, werkzaam in het jeugddomein, kunnen zich (nog) niet registreren in het Kwaliteitsregister Jeugd.

Ook al krijgen andere professionals werkzaam in het jeugddomein tijd en ruimte om de registratie in te richten in het Kwaliteitsregister Jeugd en te voldoen aan de registratie-eisen, dan nog is er, voorlopig althans, sprake van een ongelijk speelveld. De aanbieders die op termijn moeten werken met geregistreerden kunnen dat per 1 januari 2015 nog niet omdat veel professionals zich nog niet kunnen registreren. In de beeldvorming (onder meer bij gemeenten) kan ontstaan dat er geen verantwoorde hulp wordt geboden als een jeugdhulpaanbieder een professional inzet die nu (nog) niet geregistreerd is.

Het betreft professionals onder andere werkzaam als maatschappelijk werker, jongerenwerker, GGZ-agogen en professionals werkzaam in de gehandicaptensector op een HBO-functie. In de gehandicaptensector, het maatschappelijk werk, J-GGZ en de thuisbegeleiding wordt al jarenlang gewerkt aan kwaliteitsbevordering en professionalisering. Echter, tot nu toe is er niet voor gekozen dit te borgen middels registratie. Door de norm van de verantwoorde werktoedeling in de Jeugdwet, lopen deze aanbieders achter op aanbieders die professionals in dienst hebben die zich wel kunnen registreren in het BIG-register of in het Kwaliteitsregister Jeugd.

Dit heeft bij de brancheorganisaties MOgroep, VGN, GGZ Nederland en ActiZ geleid tot het voornemen dat professionals werkzaam op een HBO-, HBO+ en WO-functie in de jeugdhulp, geregistreerde professionals worden of zijn. In het plan van aanpak wordt uiteengezet welke stappen - passend bij de afgesproken overgangperiodes - gezamenlijk gezet moeten worden om er voor te zorgen dat professionals werkzaam op een HBO- of WO-functie of hoger in de jeugdhulp, ook geregistreerde professionals zijn.